

ВЕРАВАННІ І АБРАДЫ, ЗВЯЗАННЫЯ З АГАРОДНІЦТВАМ

Разглядаюцца вераванні, абрады, прыкметы, звязаныя з агародніцтвам.

Беларусы па сваёй прыродзе мелі шчырую прыхільнасць да сваёй Радзімы, да сваёй зямлі, да бацькаўшчыны, а векавых народных традыцый, якія лічылі самымі правільнымі. Яны з поўным даверам адносіліся да намаганняў і вопыту сваіх продкаў, лічылі, што ўсё тая рабілі правільна і што новы вопыт прыводзіць да тых жа вынікаў, што і ранейшыя. Земляроб верыў, што прыёмы і формы апрацоўкі глебы, тэхналогія вырошчвання розных культур, якія пераходзяць са стагоддзя ў стагоддзе, заснаваны на разумных пачатках і прывіліся таму, што былі правільнымі. Народ гаварыў: “Нашы дзяды не зналі бяды”. А таму трымаліся правіла “старыны не рухалі”. І з пакалення ў пакаленне працягвалі працаваць тымі ж прыладамі працы, традыцыйнымі прыёмамі, зберагаючы працоўны вопыт папярэднікаў. Гэты жыццёвы вопыт гаспадарання многіх пакаленняў мае вялікае значэнне і сёння з пункту гледжання назіпавання і зберажэння жыццёва важных вынікаў пазнання акаляючага свету. Гэтыя мудрыя парады перадаліся нашчадкам у выглядзе прыказак, прымавак, народных прыкмет, вераванняў і г.д. Народ заўважаў, што праца на зямлі патрабуе прыкладання рук, сілы, якую, аднак, трэба траціць апчадна: “Без дагляду зямля круглая сірата”, “Сей смела, калі ў саду бела”, “Кладзі гной – не будзе ў свеце пуста”, “Калі добра ўзарэш, то і ураджай зярэш”. Многія маёмасныя забароны былі заснаваны на сімпатычнай магіі. Пазычанне агню ў забаронены час, напрыклад, на думку беларуса, выклікала псаванне ураджаю агнём ці маланкай, спякотаі ці працяглымі дажджамі. Селянін, які збіраўся вывесці гной на поле, сеяць грады ці складваць сена ў пуню, нізашто не пазычаў у гэты дзень суседу ці сваяку агню ці якую-небудзь рэч. Больш таго, людзей, якія ішлі за пазыкай да суседа ў любое свята, увогуле лічылі чараўнікамі і ведзьмамі. На думку беларуса, разам з рэчамі, той, хто пазычыў, страчвае не толькі асабістае шчасце, але і абярэгі, духапрыхільніка, які ахоўвае ўсю сям’ю ад злых сіл.

Шмат павер’яў было звязана з вывазам на палеткі гною. Як адзначалася, у гэты дзень нельга было даваць з дому: ні агню, ні рэчаў, ні вады. Гной ў сялянскай гаспадарцы лічыўся вялікай каштоўнасцю, ад якой у многім залежаў ураджай, таму, калі ўпершыню везлі яго на палетак, стараліся не страціць ніводнай часцінкі па дарозе, каб на яго не напалі ведзьмы і не выцягнулі яго жыццёвую моц. Па народных уяўленнях, аддаючы агародніну, трэба абавязкова ўзяць хоць некалькі капеек, каб яна добра радзіла. Гэтая імітацыя продажу агародніны ці нейкіх прадуктаў існуе і сёння. У беларусаў існавалі розныя маёмасныя забароны на прадукты агародніцтва і садоўніцтва. Калі садавіна, па традыцыі, было прынята дарыць пасля яе асвячэння шостага жніўня, то іншыя сельскагаспадарчыя дасягненні ахвяраваць не спяшаліся. Для атрымання добрага ўраджаю гароха сяляне прымяркоўвалі яго пасеў да таго дня тыдня, у які восенню шоў першы снег, або да пятніцы перад Вялікаднем, якая ў народзе лічылася ахоўніцай гэтай культуры. У народзе існавала павер’е: “Калі сеюць гарох, то ў гэты дзень нельга варыць і есці таму, што нападучь чэрві і гарох будзе ліхі”. Шмат было прыкмет, звязаных з пасевам агародных культур. У асобных месцах морву сеялі толькі абутым, каб яна мела адзін хвост, а не некалькі (бо на назе некалькі пальцаў). Пры пасадцы гародніны многія сялянкі апраналіся ў чыстае адзенне. Як бачна, вераванні і звязаныя з імі маёмасныя забароны на пазыкі, продаж і ахвяраванне прадуктаў агародніцтва мелі шырокае распаўсюджванне ў Беларусі і, як і ў іншых маёмасных забаронах, былі моцна звязаны з магічнымі ўяўленнямі.

1. Л. В. Ракава. Гісторыя на градках, агародніцтва на Беларусі – С. 72-79.

Плашко Аляксандр Анатольевіч, студэнт другога курса кафедры ІТАС, ФІТіК, БДУР, plashko99@mail.ru.

Чалдышкін Кірыл Артуравіч, студэнт другога курса кафедры ІТАС, ФІТіК, БДУР, kirillcheldishkin99@tut.by.

Навуковы кіраўнік: Мякінькая Ганна Уладзіміраўна, выкладчык, mav@bsuir.by.